

razgovarao Tomislav Krasnec

Tonino Picula odgovarao je na pitanja Večernjeg lista na kraju radnog tjedna provedenog u Washingtonu, gdje je imao niz sastanaka s predstavnicima Kongresa, State Departmenta, Svjetske banke i Međunarodnoga monetarnog fonda. Picula (SDP) je izvijestitelj Europskog parlamenta za odnose Europske unije sa Sjedinjenim Američkim Državama i ovoj tjedni posjet Americi poslužio mu je za pripremu uoči rasprave o Izvješću o budućnosti odnosa EU i SAD-a, koje je Picula pripremio za raspravu i usvajanje na plenarnoj sjednici Europskog parlamenta sljedećeg tjedna u Strasbourgu.

Nakon kaotičnog povlačenja iz Afganistana, nakon novoga strateškog vojnog saveza AUKUS koji je razbjesnio Francusku, kakvo je trenutno stanje u odnosima EU i SAD-a?

Ima mnogo razloga za ocjenu da se nalazimo u nekonzistentnom razdoblju naših odnosa. Javni iskazi o obnovi transatlantskih odnosa i boljoj suradnji ne odgovaraju onome što vidimo na tvrdom terenu praktične politike. Bismarck je jednom rekao da su SAD sretna zemlja jer na istoku i zapadu graniče s – ribama. Rekao bih da Amerikanci danas ocjenjuju kako su im pacifičke ribe puno zanimljivije od atlantskih. Način na koji se SAD povukao iz Afganistana i sklopio novi sigurnosni sporazum s Australijom i Velikom Britanijom trebao bi poslužiti kao podsjetnik da EU konačno mora svoju zajedničku sigurnosnu i obrambenu politiku učiniti jednako ozbiljnom kao što je to, recimo, monetarna politika. Treba nastojati redefinirati naš odnos sa SAD-om na ravnopravnijim osnovama. Međutim, to ujedno znači braniti vlastite interese kad god je to potrebno, ali i preuzeti puno veću odgovornost. Strateški autonomnija Unija bila bi najbolji partner Sjedinjenim Državama.

U izvješću o budućim odnosima EU i SAD-a, usvojenom prošlog srpnja, zastupnici Europskog parlamenta izrazili su nadu da će izbor predsjednika Joea Bidena potaknuti novi zamah u bilateralnim odnosima i dovesti do bolje suradnje između dviju sila kao ravnopravnih partnera. Pokazuje li se to kao nadobudno europsko očekivanje? Jer vidimo da Biden ipak okreće Ameriku prema Pacifiku. Jesu li transatlantski saveznici uopće još važni Americi?

Izbor Joea Bidena doista je potaknuo velika očekivanja u EU nakon četiri godine kontinuiranog urušavanja transatlantskih odnosa pod Donaldom Trumpom. Međutim, nije bilo malo onih koji su trijezno govorili kako su se globalni odnosi počeli mijenjati i prije dolaska Trumpa na vlast te da nije moguć rutinski povratak na stanje prije 2016. godine. Biden je najavio da se Amerika vratila, ali pitanje glasi kakva se to Amerika vratila pod njegovim vodstvom. Amerika s kojom EU danas treba surađivati jest, prije svega, zemlja duboko zagledana u svoje unutarnje probleme, iscrpljena ratovima u Iraku i Afganistanu, traumatizirana pandemijom i oz-

biljno politički polarizirana. Trump je otišao s vlasti pod dramatičnim okolnostima, ali trumpizam je još prisutan. S druge strane, demokrati se teško nose s vlastitim frakcijama u Kongresu, gdje trenutno imaju tanku većinu. Ono što je, ipak, zajedničko republikancima i demokratima jesu vanjskopolitički fokus na Kinu i pokušaji obuzdavanja njezina rastućeg utjecaja. Amerikanci uglavnom nemaju puno strpljenja za one koji propituju njihove strateške prioritete pa makar to bili i najbliži saveznici. Ali EU ima što ponuditi SAD-u kada je riječ o zajedničkim odgovorima na socijalno-ekonomske posljedice pandemije, promicanju globalnog zdravlja, borbi protiv klimatskih promjena, borbi protiv globalnih kriminalnih mreža te jačanju digitalne i zelene transformacije kao sredstava održive modernizacije. Nikako se ne smije zaboraviti da su EU i SAD razvili jedan

od najsnažnijih svjetskih bilateralnih odnosa u trgovini i investicijama te zajednički unapređuju iznimno integriran ekonomski odnos.

U Washingtonu vas je zatekla i vijest da je američka vlada konačno donijela odluku o ukidanju viza za hrvatske državljane. Što to znači za RH?

Nakon godina diplomatskih napora i zahtjevnog procesa ispunjenja veoma strogih preduvjeta, Hrvatska je postala 40. država članica Programa za ukidanje viza Sjedinjenih Država. Pitanje postizanja viznog reciprociteta postavljao sam davno kao ministar vanjskih poslova, a poslao sam američkim veleposlanicima delegiranima u Europskom parlamentu. Uistinu sam zadovoljan zbog ovoga važnog postignuća jer će umnogome olakšati hrvatskim državljanima put u SAD,

neovisno o motivu njihova odlaska. Naime, Program ukidanja podrazumijeva sigurnosno partnerstvo između Sjedinjenih Država i određenih zemalja kojem je cilj olakšati međunarodna poslovna i turistička putovanja, uz naglasak na zaštitu nacionalne sigurnosti. Kako bi se postalo članicom ovog programa, države moraju kontinuirano ispunjavati uvjete vezane za borbu protiv terorizma, dosljedno provođenje zakona, reguliranje migracija, validaciju dokumenata i osiguravanje državnih granica. Također, ovi uistinu rigorozni uvjeti zahtijevaju da postotak odbijanja viza bude manje od tri posto te pozivaju na blisku suradnju uključenih država s američkim tijelima za provedbu zakona i institucijama za borbu protiv terorizma, što je jedna od izrazito važnih stavki. No, radi se i o jednom ključnom momentu Hrvatske i na reputacijskoj razini posebice uzimajući

u obzir da nije laka zadaća zadovoljiti kompleksne američke zadaće i provjere. Ovako će se nesumnjivo lakše i učinkovitije razmjenjivati i kulturna i poslovna iskustva.

Matthew Palmer, američki izaslanik za pitanje izborne reforme u BiH, uoči dolaska u Sarajevo ova je tjedna dao intervju u kojem je, izjavom da ciljanim promjenama Ustava BiH treba ukloniti etničke prefikse s izbora za Predsjedništvo BiH i Dom naroda Federacije, zvučao kao da poljeva hladnu vodu na glave svih hrvatskih političara, od Dragana Čovića, preko Andreja Plenkovića, do Zorana Milanovića, a i vas kao europarlamentarca angažiranog u tom "hrvatskom pitanju" u BiH. Osjećate li da je to bio hladan tuš? I kako riješiti to pitanje ako Hrvati nemaju potporu Amerikanaca ni ključnih europskih partnera?

Mislim da stav g. Palmera odražava osnovnu činjenicu oko koje se svi možemo složiti: u sklopu Daytonskog sporazuma u BiH se razvila kultura sukobljavanja umjesto kulture suradnje. Zemlja danas služi kao pokazni primjer nefunkcionalnog sustava. Takav je sustav, ipak, prije svega posljedica upravo američkog pritiska u vrijeme nastanka. Ne bi bilo dobro dotrajali model zamijeniti posve drukčijim, ali jednako neadekvatnim sustavom. To prije što je predsjednik Biden u povodu debakla u Afganistanu pomalo gorko zaključio kako su prošla vremena u kojima su Amerikanci modelirali države diljem svijeta. Umjesto daljnjeg komentiranja izjava, htio bih se vratiti na meritum stvari. Nikakav dogovor, pa ni onaj o izbornoj reformi, a posebno onaj koja bi uklonila etničke prefikse u BiH ne vidim kao izvjestan. Posebno neće biti moguće naći rješenja bez konstruktivnog dogovora političkih aktera u zemlji.

Kako komentirate rezultate izbora u Njemačkoj? Kakve promjene može eventualna buduća vlada SPD-a, FDP-a i Zelenih donijeti Europi i kako će te promjene utjecati na Hrvatsku?

Trebat će sačekati kako će i u kojem roku pobjednik izbora Olaf Scholz premostiti ozbiljne razlike između liberala i Zelenih čije su programske razlike možda veće od razlika koje dijele SPD i CDU/CSU. Ako se dogovori tročlana koalicija, očekujem da će SPD i Zeleni prije svega zadati novi ritam agendi provedbe Europskoga zelenog plana, energetske i okolišne tranzicije u širem kontekstu Europske unije. To će i za Hrvatsku biti dodatni izazov, ali riječ je o putu koji nema alternative. Nadalje, moguće je zamisliti i promjenu, možda i svojevrsno zaoštavanje, njemačke vanjske politike u odnosu na članice koje odstupaju od europskoga mainstreama liberalne demokracije, kao i onih koje ih prešutno podržavaju u njihovu nagrizanju europskog jedinstva prema vanjskopolitičkim rivalima. Neovisno je li riječ o autoritarnim režimima unutar ili izvan EU.

Vaša stranka, SDP, u popriličnom je rasulu. Možete li dati svoju dijagnozu, ako već ne i lijek? Ili se i dalje držite podalje od svega toga?

Zastupnik sam u Europskom parlamentu izabran kao SDP-ovac, a i nosio sam stranačku listu na protekli europskim izborima. Budući da sam već tri puta biran, vjerujem da dobro obavljam posao kao europarlamentarac na korist građana koji su me izabrali, ali i SDP-a čiji sam zastupnik. Nije tajna da SDP već dulje vrijeme ima ozbiljnih problema koje mora ostaviti iza sebe ako želi ostati najjača oporbena stranka i biti prepoznata kao alternativa aktualnoj vlasti. To je, međutim, posao vodstva stranke i stranačkih tijela. Osobno, kao i većina članova SDP-a, u sukobima ne sudjelujem, a vjerujem da najviše pomažem upravo tako što odgovorno obavljam posao koji mi je povjeren. ■

Tonino Picula

Europa treba redefinirati odnos sa SAD-om na ravnopravnijim osnovama, a ukidanje viza za Hrvatsku iznimno je važno na reputacijskoj razini

